The Ideaverse: je persoonlijke universum van ideeën cultiveren

09 oktober 2026 Vincent L. Zomer

Ik open YouTube. De voorpagina bewijst dat de algoritmes hun werk gedaan hebben. Mijn kijkgedrag dicteert dat de nieuwste, interessantste video's en shorts duidelijke thema's tonen: Hollandse satire, met Lubach en Klikbeet; muzikale suggesties: de laatste single van het nieuwe album van De Staat (wat een plaat is dat zeg), trompet virtuositeit van Ibrahim Maalouf; nieuws uit de wereld van Adobe, met tips en tricks en video's die dwepen met de nieuwste features; en AI, potentieel alles vernietigend, maar ik mag toch leren betere prompts te schrijven. En dan, bulkt het nog van thumbnails die me uitnodigen om Personal Knowledge Management beter te begrijpen en me motiveren om ermee aan de slag te gaan. Ik heb het allemaal verslonden: PKM voor een Second Brain, je PKM-systeem koppelen met AI en de meest intrigerende: The Ideaverse. Genoeg gekeken. Ik heb maar één brein; dat tweede kan ik goed gebruiken, de ideeën nog meer.

Wat is The Ideaverse?

The Ideaverse, het ideeënuniversum, is een van de bekendste concepten binnen personal knowledge management (PKM), het vakgebied dat gaat over hoe je als individu informatie en ideeën vastlegt, organiseert en laat uitgroeien tot inzicht, in plaats van ze alleen op te slaan. De term "ideaverse" komt van Nick Milo, bedenker van de Linking Your Thinking (LYT)-methode voor de notitie-app Obsidian. Hij omschrijft The Ideaverse als het hele universum van ideeën dat bestaat tussen jou en elke plek waar je denkt: de verbindingen tussen je brein, je lichaam en elke notitie, elk document of elk hulpmiddel waarmee je gedachtes vastlegt. Het is geen app, geen map, geen archiefsysteem. Het is het levende netwerk van alles wat iemand ooit de moeite waard vond om te bewaren, en, belangrijker nog, om ooit weer terug te lezen. De Obsidian-app omarmt deze gedachte door een interactieve weergave met een netwerkdiagram van gelinkte notities te tonen, als alternatief voor een standaard bestandsbeheer-weergave met een mappenstructuur.

Waarom taakgerichte systemen ideeën om zeep helpen

De meeste productiviteitssystemen zijn gebouwd voor taken, niet voor ideeën. Ideeën zijn rommelig, niet-lineair en hebben tijd nodig om te rijpen; ze in een strak mapje of to-dolijstje persen maakt ze dood voordat ze kunnen groeien. Daar draait The Ideaverse om: een notitiesysteem is een tuin, geen archiefkast, een plek waar gedachtes worden geplant, mogen blijven liggen, teruggelezen worden en na verloop van tijd met andere gedachtes mogen verbinden. Mensen verzamelen doorgaans genoeg; het probleem zit in wat daarna gebeurt. Verzamelen wordt verward met cultiveren: notities stapelen zich op, maar niemand voelt zich er slimmer van, want een idee wordt pas waardevol zodra het gelinkt wordt aan andere ideeën en er weer bij gepakt wordt.

Twee denkstijlen: Architect en Tuinier

Milo onderscheidt twee natuurlijke neigingen in hoe mensen hun ideaverse organiseren. Architecten zijn top-down denkers die orde en structuur willen voordat ze in actie komen; ze hebben het grotere plan nodig voor ze verder kunnen. Tuiniers zijn bottom-up denkers die liever ronddwalen, verzamelen en structuur later laten ontstaan vanuit nieuwsgierigheid. Niemand is puur het één of het ander; je beweegt tussen beide, maar iedereen heeft een natuurlijke voorkeur. Milo benadrukt daarbij dat bewust schakelen tussen de twee weliswaar mogelijk is, maar dat de meeste mensen daar niet goed in zijn: de eigen voorkeur blijft vaak de standaardmodus, ook wanneer de andere aanpak beter zou

passen: tuinieren tijdens de rommelige, genererende fase van een idee, en pas overschakelen naar architect-modus zodra het klaar is om gestructureerd te worden voor een lezer of een doel.

De ACE-structuur

Om The Ideaverse bij elkaar te houden zonder het dicht te timmeren, stelt Milo een lichte organisatiestructuur voor: ACE.

1. Atlas: overzichtsnotities die op vogelvluchthoogte verwante notities aan elkaar koppelen
2. Calendar: alles wat tijdgebonden is, zoals dagnotities of vergaderlogs
3. Efforts: actieve projecten en doelen waar op dit moment aan gewerkt wordt

Het punt van ACE is niet volledigheid; het is net genoeg houvast bieden zodat een tuinier nog vrij kan ronddwalen, terwijl een architect toch iets heeft om aan vast te houden.

Maps of Content: het kernstuk

Het meest kenmerkende praktische hulpmiddel binnen The Ideaverse is de map of content, of MOC: een speciale notitie die geen idee op zich bevat, maar verwante notities verzamelt en aan elkaar linkt, zodat je door je eigen denken kunt navigeren zoals je door een plattegrond van een stad zou navigeren. Milo beschrijft drie dingen die een MOC doet:

1. Verspreide notities op één plek verzamelen
2. Ideeën verder ontwikkelen door ze bij verwante notities te plaatsen
3. Iemand helpen navigeren door het hele systeem zonder de weg kwijt te raken

Een MOC bewaart dus niets op zichzelf; het brengt losse denklijnen samen op een kruispunt waar ze elkaar kunnen ontmoeten.

Toegepast op een PARA + Zettelkasten hybride

The Ideaverse is een filosofische laag boven elke specifieke methode: de claim dat je eigen denken gecultiveerd moet worden als een ecosysteem, niet gearchiveerd als een database. Milo schrijft daarbij geen vast systeem voor; hieronder volgt één mogelijke uitwerking: een hybride PARA-plusZettelkasten systeem, met twee gereedschappen voor twee denkmodi.

De PARA-kant (Projects, Areas, Resources, Archive) is de architect-laag: top-down en gestructureerd, geschikt voor taakgericht materiaal. Dat maakt PARA strakker dan ACE, en het werkt goed voor mensen die houvast zoeken bij concrete projecten. Daartegenover staat een Zettelkasten: een aloude notitiemethode (letterlijk "kaartenbak", bedacht door de socioloog Niklas Luhmann) waarin losse notities handmatig aan elkaar gelinkt worden, zodat er een netwerk van ideeën ontstaat in plaats van een lijst. Zo'n handmatig gelinkte Zettelkasten-kern, gereserveerd voor trager, creatief materiaal zoals merkfilosofie of observatie, vervult in deze combinatie de rol van de tuinier-laag: organisch, losjes verbonden, met ruimte om te rijpen voordat het een vaste vorm krijgt. Milo koppelt architect en tuinier niet zelf aan PARA en Zettelkasten; die combinatie is hier een eigen toepassing van zijn onderscheid.

Dit is ook de plek waar de rol van AI in The Ideaverse concreet wordt. Steeds meer mensen bouwen hun Zettelkasten samen met een AI-assistent die meeleest en meedenkt. Die assistent mag daarbij alleen links voorstellen, maar nooit zelf de inhoud van een notitie schrijven. Dat past bij het uitgangspunt van The Ideaverse: een link heeft pas waarde zodra de denker hem zelf smeedt. Legt

een AI het verband zelf, dan verschuift het denkwerk weg van de mens, en verdwijnt precies het cultiveren waar The Ideaverse om draait.

Deze PARA-plus-Zettelkasten combinatie is dan ook geen gouden regel; het is gewoon hoe dit ene persoonlijke PKM- en ideaverse-systeem eruitziet. Een ander mag heel andere gereedschappen kiezen. Waar het uiteindelijk om gaat: een systeem bouwen dat jijzelf minstens zo goed kunt navigeren als de AI die erin meedenkt.

En Second Brain dan?

"Second Brain" is Tiago Forte's bredere methodologie (CODE: Capture, Organize, Distill, Express), georganiseerd met PARA, gericht op output: informatie verzamelen zodat je er later iets mee kunt maken. The Ideaverse is kleiner maar filosofisch dieper: geen verwerkingssysteem, maar de metafoor voor wat er ontstaat als je gedachtes laat rijpen in plaats van ze efficiënt te verwerken. De twee zijn geen tegenpolen: Forte noemde Milo's Ideaverse-startpakket zelf "de ultieme second brain starter kit". De PARA-kant van een hybride systeem is in feite het Second Brain; de Zettelkasten-kern is waar The Ideaverse het duidelijkst naar voren komt.

Kunstenaars en toegepaste creatieven

Kunstenaars zijn het schoolvoorbeeld van de tuinier. Hun ideaverse bestaat uit schetsboeken, moodboards, referentiebeelden, gesprekken die ze toevallig opvingen en dingen die in het voorbijgaan opvielen, fragmenten verzameld zonder vaste bestemming. De waarde ontstaat later, wanneer twee ongerelateerde fragmenten botsen en iets nieuws opleveren; een verzameld werk of een stijlperiode functioneert als een MOC, een verzamelpunt waarmee de kunstenaar zijn eigen ontwikkeling kan overzien.

Toegepaste creatieven binnen een merk-, marketing- of reclamebureau voelen een scherpere spanning. Een kunstenaar heeft de luxe van tijd: een idee mag maanden rijpen. Een creative binnen een bureau heeft die luxe niet: een briefing komt binnen met een deadline, en de bureaustructuur dwingt bijna per definitie architect-gedrag af (kaders, planningen, deliverables) precies op het moment dat de ideefase juist tuinier-gedrag vraagt (ronddwalen, verzamelen, laten rijpen). De gevolgen van die mismatch zijn herkenbaar in de bureaupraktijk:

1. Infrastructuur wordt vrijwel uitsluitend gebouwd voor "efforts" (klantprojecten en deliverables), zonder gelijkwaardige ruimte voor een atlas of tuin waar losse observaties en halfbakken ideeën zich over tijd kunnen opstapelen
2. Kennis gaat verloren tussen projecten: een inzicht uit de campagne van klant A wordt zelden gekoppeld aan een vergelijkbaar probleem bij klant B, simpelweg omdat er geen gedeelde ideaverse is die dat soort kruisbestuiving vastlegt
3. Wat bureaus een "creatief concept" of "big idea" noemen, is in ideaverse-termen een MOC: geen idee op zich, maar een kruispunt dat losse invalshoeken, referenties en strategische lagen samenbrengt tot iets navigeerbaars voor het hele team
4. Creatives die bewust hun eigen ideaverse bijhouden, los van het projectmanagementsysteem, hebben een structureel voordeel: zij beginnen niet elke keer weer bij nul zodra een nieuwe briefing binnenkomt

Slot: cultiveren in plaats van verzamelen

The Ideaverse vraagt geen strakke methode, maar een andere instelling: je eigen denken behandelen als een levend ecosysteem dat onderhoud verdient, niet als een database die gevuld moet worden. Voor iedereen die een notitiesysteem opbouwt, of creatief werk moet leveren binnen een commerciële deadline, geldt dezelfde uitnodiging: stop met vragen waar een notitie thuishoort, en begin met vragen waar hij ooit mee zou kunnen verbinden.

Ik open mijn YouTube-feed opnieuw. Zolang ik notitie neem van de fragmenten die me voorgezet worden, kunnen ze zomaar eens verbinden tot mijn volgende 'big idea'.

Bronnen

- Milo, N.: Linking Your Thinking
- Are you more of an architect or a gardener? (LYT)
- ACE Folder Framework (LYT Blog)
- MOCs Overview (LYT Blog)
- Forte, T.: "Nick's Ideaverse for Obsidian is THE best way...the ultimate second brain starter kit" (X)
- Zettelkasten (Wikipedia, over Niklas Luhmann's methode)